

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
ในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยง
เด็กของกระทรวงกลาโหม ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารและการนิเทศการสอน ด้านหลักสูตร
และการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ด้านบริการที่จัดให้เด็ก และ
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย และผู้ปกครอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ
กับสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหมทั่วประเทศ จำนวน 119 แห่ง

1.2. ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร 119 คน บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย 119 คน
และ ผู้ปกครอง 119 คน ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม 119 แห่ง ในปี
พ.ศ.2544 รวมทั้งสิ้น 357 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหาร เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา
และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 2 แบบสอบถามบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย เรื่อง การศึกษาสภาพและ
ปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 3 แบบสอบถามผู้ปกครอง เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

2.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 5 แบบสัมภาษณ์บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 6 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

2.3 แบบสังเกตและแบบสำรวจ จำนวน 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 7 แบบสังเกตบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ชุดที่ 8 แบบสำรวจสภาพแวดล้อม เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ตัวอย่างประชากรในและรับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามคืน คิดเป็นร้อยละ 91.32

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การสังเกตและการสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ คำนวณหาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ประมวลและจัดกลุ่มข้อมูลเข้าด้วยกันและนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียงของแต่ละกรณี ส่วนข้อเสนอนี้หรือความคิดเห็นเพิ่มเติมนำมาจัดกลุ่มข้อมูลเพื่อสรุปเป็นข้อมูลเชิงบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

1. สถานภาพของผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ผู้ปกครอง และข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็กจากการตอบแบบสอบถาม

1.1 สถานภาพของผู้บริหาร

ผู้บริหารทั้งหมด 110 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.45 และมีอายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 30.91 ผู้บริหารร้อยละ 60.91 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 77.27 โดยการศึกษาด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 56.36 ผู้บริหารส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ คิดเป็นร้อยละ 50.91 โดยมีตำแหน่งเป็นข้าราชการประจำในสังกัดกระทรวงกลาโหม คิดเป็นร้อยละ 62.73 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานสถานรับเลี้ยงเด็ก 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.82

1.2 สถานภาพของบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

บุคลากรทั้งหมด 107 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 95.37 โดยมีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.15 บุคลากรร้อยละ 45.37 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 97.22 โดยได้รับจากการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 79.63 บุคลากรส่วนใหญ่เป็นครู คิดเป็นร้อยละ 63.39 โดยมีตำแหน่งเป็นลูกจ้างชั่วคราวในสังกัดกระทรวงกลาโหม คิดเป็นร้อยละ 58.33 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.89

1.3 สถานภาพของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองทั้งหมด 108 คน ส่วนใหญ่เป็นมารดาของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 70.37 โดยมีอายุระหว่าง 30 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.96 ผู้ปกครองร้อยละ 47.22 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นข้าราชการทหาร คิดเป็นร้อยละ 38.89

1.4 ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กทั้งหมด 110 แห่ง ส่วนใหญ่ไม่ได้จดทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 79.09 โดยรับเด็กในช่วงอายุระหว่าง 3 - 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 69.09 และสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีจำนวนเด็กต่ำกว่า 80 คน คิดเป็นร้อยละ 75.46

2. สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม จากการตอบแบบสอบถามตามตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

2.1 สภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมภายนอก สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีพื้นที่ประมาณ 1 - 2 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.27 และทุกแห่งจัดให้มีสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 100 ลักษณะอาคารเป็นอาคารชั้นเดียว คิดเป็นร้อยละ 92.73 ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนจะให้บุคลากรแต่ละห้องเรียนจัดห้องเอง คิดเป็นร้อยละ 76.36 โดยห้องเรียนส่วนใหญ่จะมีมุมประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 79.63 ที่เป็นมุมบล็อก คิดเป็นร้อยละ 72.22 และมีการจัดห้องน้ำไว้ภายในอาคารเรียน คิดเป็นร้อยละ 60.00

ปัญหาที่พบด้านสภาพแวดล้อม คือ พื้นที่ภายในห้องเรียนคับแคบไม่สามารถจัดเป็นมุมประสบการณ์ได้ คิดเป็นร้อยละ 37.27

2.2 การบริหารและการนิเทศการสอน

การบริหาร สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสวัสดิการของข้าราชการทหารภายในหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยผู้บริหารส่วนใหญ่มีนโยบายในการบริหารงานสถานรับเลี้ยงเด็กตามนโยบายของหน่วยงานสวัสดิการของกองทัพ คิดเป็นร้อยละ 46.36 โดยมีคณะกรรมการบริหารฯ และผู้บริหารร่วมกันตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 36.36 โดยผู้บริหารส่วนมากจะมีหน้าที่ในการพิจารณา แก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 83.64 และสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ไม่มีการส่งต่อเด็กเข้าเรียนในระดับสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 88.18 ในด้านงบประมาณ แหล่งงบประมาณส่วนใหญ่ได้มาจากค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 87.27 และได้จัดสรรเป็นค่าบำรุง รักษาอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 60.91

ปัญหาที่พบด้านการบริหาร คือ เงินงบประมาณไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 43.64

การนิเทศการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดให้มีการนิเทศการสอนบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 62.73 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนางานบริหารวิชาการ และเพื่อให้บุคลากรมีความรับผิดชอบและสามารถปรับปรุงพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคมและสติปัญญาได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คิดเป็นร้อยละ 45.45 โดยผู้บริหารเป็นผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน คิดเป็นร้อยละ 29.09 โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ที่ใช้ในการนิเทศการสอน คือ การอบรมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนการนิเทศจากภายนอก สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศจากภายนอก คิดเป็นร้อยละ 60.00 โดยได้รับการนิเทศจากหน่วยงานสวัสดิการของกองทัพ คิดเป็นร้อยละ 36.36

ปัญหาที่พบด้านการนิเทศการสอน คือ ไม่มีบุคลากรเพียงพอในการทำหน้าที่นิเทศการสอน คิดเป็นร้อยละ 24.55

2.3 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ใช้หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดทำขึ้นเอง คิดเป็นร้อยละ 48.15 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม การปรับตัวเข้ากับผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 85.19 สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จัดตารางกิจกรรมขึ้นเพื่อใช้เองในสถานรับเลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 46.30 กิจกรรมส่วนใหญ่ที่บุคลากรจัดให้เด็ก คือ การเล่นนิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 91.67 บุคลากรส่วนใหญ่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนจากธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 72.22 และประเภทของสื่อที่เลือกใช้คือเพลงหรือดนตรี คิดเป็นร้อยละ 86.11 ในการวัดและประเมินผล

เด็กมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจพัฒนาการและความก้าวหน้าของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 78.70 ร้อยละ 88.89 ใช้วิธีสังเกตพฤติกรรม โดยจะประเมินหลังจากจบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย คิดเป็นร้อยละ 47.22 และรายงานผลโดยการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองในตอนเช้าหรือเย็นขณะที่มารับ-ส่งเด็ก คิดเป็นร้อยละ 90.74 ในการแก้ไขปัญหาของเด็กผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี คิดเป็นร้อยละ 53.70

ปัญหาที่พบด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือ ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 56.48

2.4 บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

สถานรับเลี้ยงเด็กร้อยละ 79.09 มีเกณฑ์พิจารณาบุคลากรที่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจ สมบูรณ์ และทำการคัดเลือกโดยจัดให้มีการทดลองปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 74.55 ในการเตรียมตัวบุคลากรก่อนปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ให้บุคลากรฝึกปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 79.09 การกำหนดหน้าที่ของบุคลากรจะจัดตามประสบการณ์ของบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 58.18 โดยบุคลากรทั้งหมดมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนและเลี้ยงดูเด็ก คิดเป็นร้อยละ 100 การประเมินผลบุคลากร ผู้บริหารใช้วิธีสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 56.36 โดยบุคลากรส่วนใหญ่จะได้รับสวัสดิการจากหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 74.07 เป็นอาหารกลางวันและ/หรือของว่าง คิดเป็นร้อยละ 45.37

ปัญหาที่พบด้านบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย คือ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 48.18

2.5 บริการที่จัดให้เด็ก

โภชนาการ สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จัดเตรียมอาหารและ/หรือของว่างเอง โดยบุคลากรภายใน คิดเป็นร้อยละ 74.54 โดยส่วนมากจัดเป็นอาหารกลางวันให้เด็ก คิดเป็นร้อยละ 61.82 และเป็นอาหารว่างตอนบ่าย คิดเป็นร้อยละ 55.45

ปัญหาที่พบด้านโภชนาการ คือ ผู้รับผิดชอบการจัดโภชนาการไม่เคยเข้ารับการอบรมทางด้านโภชนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 36.36

สุขอนามัย สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จัดห้องน้ำ ห้องส้วม ที่ดื่ม้ำและอุปกรณ์ต่าง ๆ ถูกสุขลักษณะและสะอาด คิดเป็นร้อยละ 90.00 และในกรณีที่เด็กป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุก็จะนำเด็กไปพบแพทย์เพื่อรักษาพยาบาลแล้วแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ คิดเป็นร้อยละ 75.45

ปัญหาที่พบด้านสุขอนามัย คือ สถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีงบประมาณสำหรับจัดบริการด้านสุขอนามัย คิดเป็นร้อยละ 26.36

ความปลอดภัย สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีทางเข้า - ออกสถานรับเลี้ยงเด็ก 2 ทาง โดยแต่ละทางมีความกว้างไม่น้อยกว่า 80 ซม. หรือมีทางเข้า - ออกทางเดียวที่มีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.00 ม. คิดเป็นร้อยละ 70.00

ปัญหาที่พบด้านความปลอดภัย คือ สถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดูแลความปลอดภัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก และไม่มงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์รักษาความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 18.18

2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน

สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ประสานงานกับผู้ปกครองโดยการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองในตอนเช้าหรือเย็นขณะที่มารับส่งเด็ก คิดเป็นร้อยละ 90.91 ผู้ปกครองหรือคนในชุมชนช่วยเหลือการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยการให้ความช่วยเหลือในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 67.27 และทางสถานรับเลี้ยงเด็กได้ให้คำปรึกษาและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครองหรือคนในชุมชนเรื่องการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ถูกวิธี คิดเป็นร้อยละ 56.36

ปัญหาที่พบด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชนคือ ผู้ปกครองและคนในชุมชนมีภารกิจที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ คิดเป็นร้อยละ 50.91

3. ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม

ด้านสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองมีความพอใจกับการจัดสนามเด็กเล่นและบริเวณโดยรอบสถานรับเลี้ยงเด็กในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 65.74 และพอใจในการจัดตกแต่งห้องเรียนในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.85

ด้านการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองมีความพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 64.82

ด้านหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีความพอใจในกิจกรรมการเรียนการสอนที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้กับเด็กในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 63.89 และพอใจในการเลี้ยงดูและการดูแลพฤติกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้กับเด็กในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 65.74

ด้านบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ผู้ปกครองมีความพอใจกับการปฏิบัติงานของครูหรือพี่เลี้ยงในสถานรับเลี้ยงเด็กในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 72.22

ด้านบริการที่จัดให้เด็ก ผู้ปกครองมีความพอใจกับอาหารและ/หรือของว่างที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้เด็กในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.85 ในการดูแลด้านสุขภาพอนามัยให้แก่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กผู้ปกครองมีความพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60.19 และมีความพอใจในการดูแลด้านความปลอดภัยให้แก่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 62.04

ด้านการประสานงานระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองมีความพอใจในการประสานงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานรับเลี้ยงเด็กเปิดโอกาสให้เข้าร่วมในระดับมากและระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.30

ด้านพัฒนาการเด็ก ผู้ปกครองเห็นว่าเด็กมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ขึ้นหลังจากเข้ารับการเลี้ยงดูในสถานรับเลี้ยงเด็กในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 53.70 มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส และมีอารมณ์มั่นคงขึ้น ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 70.37 เด็กสามารถปรับตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 81.48 มีสมาธิ และสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเองได้ ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.85 และสามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวันได้ ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 74.07

โดยรวมพบว่าผู้ปกครองมีความพอใจในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 64.81

4. สถานภาพของผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย ผู้ปกครอง และข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็กจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสำรวจ

4.1 สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีปัญหามากที่สุด

4.1.1 สถานภาพของผู้บริหาร

ผู้บริหารทั้งหมด 3 คน เป็นผู้หญิง 1 คน ผู้ชาย 2 คน มีตำแหน่งเป็นผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน 1 คน นายทหารฝ่ายกิจการพลเรือน 1 คนและเลขานุการชมรมแม่บ้าน 1 คน ทำหน้าที่ปกครอง บังคับบัญชา วางแผนนโยบาย แก้ปัญหา กำกับดูแล จัดการความเรียบร้อยในสถานรับเลี้ยงเด็ก 1 คน เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยกิจการพลเรือนกับชมรมแม่บ้าน 1 คน และเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดกับสถานรับเลี้ยงเด็ก 1 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 2 คน สาขาพยาบาลศาสตร์ 1 คน สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า 1 คน และจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 1 คน

4.1.2 สถานภาพของบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

บุคลากรทั้งหมด 3 คน เป็นผู้หญิงทุกคน มีตำแหน่งเป็นครูพี่เลี้ยง 2 คน ครูผู้สอน 1 คน โดยทุกคนมีหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็ก จัดกิจกรรมและประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ตลอดจนดูแลความเรียบร้อยทั่วไปภายในห้องเรียน และมีบุคลากร 1 คน ที่ทำนอกเหนือจากหน้าที่ดังกล่าวคือ มีหน้าที่ในการจัดซื้อจัดหา และจัดเตรียมโภชนาการ จบการศึกษาระดับอนุปริญญา 2 คน สาขาศึกษาศาสตร์ 1 คน และสาขาพัฒนาชุมชน 1 คน และจบปวช. สาขาบัญชี 1 คน

4.1.3 สถานภาพของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองทั้งหมด 3 คน เกี่ยวข้องเป็นแม่ของเด็ก 2 คน เป็นพ่อของเด็ก 1 คน ประกอบด้วยอายุ 32 ปี 1 คน อายุ 33 ปี 1 คน และอายุ 50 ปี 1 คน โดยมีอาชีพรับราชการ 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว 1 คน และแม่บ้าน 1 คน

4.1.4 ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กทั้ง 3 แห่ง ไม่ได้จดทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์ โดยรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 - 4 ปี, 2 - 3 ปี และ 1 ปี 6 เดือน - 4 ปี เกณฑ์ในการรับเด็กส่วนใหญ่จะพิจารณารับเด็กที่เป็นบุตรหลานของข้าราชการทหารภายในหน่วยงานก่อนเป็นอันดับแรก และรับเด็กภายนอกในกรณีที่มีที่ว่างเหลือ ทำให้สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีเด็กที่เป็นบุตรหลานของข้าราชการทหารภายในหน่วยงานมากกว่าบุตรหลานของบุคคลภายนอก จำนวนเด็กเท่ากับ 25, 26 และ 24 คน สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งจัดเก็บค่าบริการจากผู้ปกครองที่เป็นข้าราชการทหารภายในหน่วยงานต่ำกว่าผู้ปกครองที่เป็นบุคคลภายนอก คือ 500, 350 และ 200 บาท/คน/เดือน ส่วนค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครองที่เป็นบุคคลภายนอกคือ 600, 400 และ 300 บาท/คน/เดือน และมีอัตราเฉลี่ยของเด็ก : บุคลากร เท่ากับ 7, 8 และ 12 : 1 ตามลำดับ

4.2 สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีปัญหาน้อยที่สุด

4.2.4 สถานภาพของผู้บริหาร

ผู้บริหารทั้งหมด 3 คน เป็นผู้หญิง 2 คน ผู้ชาย 1 คน มีตำแหน่งเป็นผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน 1 คน ผู้อำนวยการสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน 1 คน ครูใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน 1 คน ทำหน้าที่ปกครอง บังคับบัญชา วางแผนนโยบาย แก้ปัญหา กำกับดูแล จัดการความเรียบร้อยในสถานรับเลี้ยงเด็ก 3 คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 2 คน สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศึกษา 1 คน สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า 1 คน จบอนุปริญญาวิทยาศาสตร 1 คน

4.2.2 สถานภาพของบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

บุคลากรทั้งหมด 6 คน เป็นผู้หญิงทุกคน มีตำแหน่งเป็นครูพี่เลี้ยง 1 คน ครูผู้สอน 1 คน ผู้ดูแลเด็ก 1 คน โดยทุกคนมีหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็ก จัดกิจกรรมและประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ตลอดจนดูแลความเรียบร้อยทั่วไปภายในห้องเรียน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์ 1 คน จบอนุปริญญา สาขาการศึกษาศาสตร์ 1 คน และจบปวช. สาขาการตลาด 1 คน

4.2.3 สถานภาพของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองทั้งหมด 3 คน เกี่ยวข้องเป็นแม่ของเด็ก 1 คน เป็นพ่อของเด็ก 2 คน ประกอบด้วย อายุ 30 ปี 1 คน อายุ 33 ปี 1 คน และอายุ 34 ปี 1 คน โดยมีอาชีพรับราชการ 2 คน และลูกจ้างชั่วคราว 1 คน

4.2.4 ข้อมูลทั่วไปของสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กทั้ง 3 แห่ง ไม่ได้จดทะเบียนกับกรมประชาสงเคราะห์ โดยรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 ปี - 4 ปี 2 แห่ง และ 1 ปี 6 เดือน - 3 ปี เกณฑ์ในการรับเด็กส่วนใหญ่จะพิจารณารับเด็กที่เป็นบุตรหลานของข้าราชการทหารภายในหน่วยงานก่อนเป็นอันดับแรก และรับเด็กภายนอกในกรณีที่มีที่ว่างเหลือ ทำให้สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีเด็กที่เป็นบุตรหลานของข้าราชการทหารภายในหน่วยงานมากกว่าบุตรหลานของบุคคลภายนอก โดยมีจำนวนเด็กเท่ากับ 160, 145 และ 20 คน สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จัดเก็บค่าบริการจากผู้ปกครองที่เป็นข้าราชการทหารภายในหน่วยงานต่ำกว่าผู้ปกครองที่เป็นบุคคลภายนอก คือ 300 และ 575 บาท/คน/เดือน ส่วนค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครองที่เป็นบุคคลภายนอก คือ 600 และ 700 บาท/คน/เดือน ยกเว้นสถานรับเลี้ยงเด็ก 1 แห่งที่จัดเก็บค่าบริการจากผู้ปกครองราคาเดียว คือ 1,000 บาท/คน/เดือน ส่วนอัตราเฉลี่ยของเด็ก : บุคลากร ประมาณ 13, 40 และ 7: 1 ตามลำดับ

5. สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสำรวจตามตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

5.1 สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีปัญหามากที่สุด

5.1.1 สภาพแวดล้อม

สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชน ที่มีการคมนาคมสะดวก (2 แห่ง) รอบสถานรับเลี้ยงเด็กมีรั้วกันเป็นสัดส่วน (2 แห่ง) พื้นที่ว่างนอกตัวอาคาร ทำเป็นพื้นที่วิ่งเล่น หรือสนามเด็กเล่น (3 แห่ง) มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก (2 แห่ง) อาคารเรียน มีความสูงไม่เกิน 2

ชั้น นับจากพื้น (3 แห่ง) ภายในห้องเรียนหรือห้องกิจกรรมจัดเป็นมุมประสบการณ์ (1 แห่ง) ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอโดยสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง (2 แห่ง) โต๊ะและเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็กและมีความปลอดภัย (3 แห่ง) ห้องนอนมีพื้นที่นอนสำหรับเด็กอายุ 2 - 6 ปี ไม่น้อยกว่า 2.00 ตรม.ต่อเด็ก 1 คน (3 แห่ง) บริเวณรับประทานอาหารมีการป้องกันแมลง/ฝุ่นละออง (1 แห่ง) อุปกรณ์ในห้องน้ำมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก (3 แห่ง) ไม่มีบริเวณที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนและไม่มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาลหรือตู้ยาสามัญประจำบ้าน (3 แห่ง)

ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม คือ สถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีรั้วกันเป็นสัดส่วนทำให้ไม่ปลอดภัยสำหรับเด็ก (1 แห่ง) พื้นที่ภายในห้องเรียนคับแคบไม่เพียงพอกับจำนวนของเด็ก (1 แห่ง) สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ในบริเวณที่ห่างจากชุมชนประกอบกับไม่มีรถรับจ้างผ่าน ทำให้ผู้ปกครองที่ไม่มีรถไม่สะดวกในการรับ-ส่งเด็ก (1 แห่ง)

5.1.2 การบริหารและการนิเทศการสอน

การบริหารงาน สถานรับเลี้ยงเด็กบริหารงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ควบคุมดูแลการดำเนินงานโดยบุคลากร และมีข้าราชการทหารเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อขอความช่วยเหลือและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (2 แห่ง) งบประมาณที่สถานรับเลี้ยงเด็กใช้ในการดำเนินงานเป็นงบประมาณที่ได้รับจากหน่วยงานต้นสังกัด (2 แห่ง) โดยสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งได้กำหนดอัตราค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครองที่เป็นข้าราชการทหารหรือลูกจ้างภายในหน่วยงานต่ำกว่าค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครองที่เป็นบุคคลภายนอก (3 แห่ง)

ปัญหาด้านการบริหาร คือ สถานรับเลี้ยงเด็กไม่มีการโยกย้ายกำลังพล ทำให้จำนวนเด็กที่เข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็กลดลง ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน (1 แห่ง)

การนิเทศการสอน ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศการสอนแก่บุคลากรเป็นรายบุคคล (1 แห่ง) และสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมทางด้านการศึกษาปฐมวัยเพิ่มเติม (2 แห่ง) และศึกษาดูงานในสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น (1 แห่ง)

ปัญหาด้านการนิเทศการสอน คือ ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กทั้งหมดเป็นข้าราชการทหารซึ่งมีภาระงานตามหน้าที่ ทำให้ไม่มีเวลาในการนิเทศการสอนให้แก่บุคลากร (3 แห่ง)

5.1.3 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สถานรับเลี้ยงเด็กมีวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการตามวัย และมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับอนุบาล (3 แห่ง) ผู้บริหารทั้งหมดได้มอบหมายให้บุคลากรเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมในสถานรับเลี้ยงเด็ก (3 แห่ง) โดยหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ที่บุคลากรใช้ในการจัดกิจกรรมได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (3 แห่ง) และได้มีการติดตามกิจกรรมไว้ในบริเวณอาคารเรียน (3 แห่ง)

สื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ที่บุคลากรใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นสื่อสำเร็จรูป (3 แห่ง) และในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งได้ใช้สื่อจากธรรมชาติ (1 แห่ง) บุคลากรวัดและประเมินผลเด็กโดยการสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรม การสนทนากับเด็ก และการสังเกตจากผลงานของเด็ก (3 แห่ง) และมีการรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองรับทราบโดยการพูดคุยขณะมารับ-ส่งเด็ก (3 แห่ง) และเขียนผลการประเมินลงในใบงานของเด็กหรือสมุดรายงานผลพัฒนาการของเด็ก (2 แห่ง)

ปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยน้อย ทำให้ไม่สามารถคิดสร้างสรรค์กิจกรรมที่แปลกใหม่ให้แก่เด็กได้ (1 แห่ง) สถานรับเลี้ยงเด็กขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและสื่อการเรียนการสอนตามมุมประสบการณ์ (1 แห่ง) การเดินทางเพื่อจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนไม่สะดวกเนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง (1 แห่ง)

5.1.4 บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

บุคลากรในสถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งเป็นภรรยาของข้าราชการทหารในหน่วยงาน (3 แห่ง) ซึ่งทำการคัดเลือกบุคลากร โดยผู้บริหารเป็นผู้สัมภาษณ์ (3 แห่ง) บุคลากรทั้งหมดมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนและการเลี้ยงดูเด็ก (3 แห่ง) ในการประเมินผลบุคลากรจะใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรขณะปฏิบัติงาน (1 แห่ง)

ปัญหาด้านบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย คือ บุคลากรต้องทำหน้าที่นอกเหนือจากการจัดการศึกษาและเลี้ยงดูเด็ก ทำให้ปฏิบัติงานได้ไม่เต็มที่ (1 แห่ง) บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการปรับพฤติกรรมของเด็ก ทำให้ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ (1 แห่ง) บุคลากรมีความขัดแย้งกัน ทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานลดลง (1 แห่ง) และผู้ปกครองบางส่วนไม่เชื่อมั่นในตัว of บุคลากร

เนื่องจากเห็นว่าเป็นภรรยาของข้าราชการเหมือนกัน จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อ
แนะนำของบุคลากร (1 แห่ง)

5.1.5 บริการที่จัดให้เด็ก

โภชนาการ สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งมีการจัดอาหารกลางวันและของว่างให้กับเด็ก โดยส่วน
ใหญ่ได้จัดจ้างให้บุคคลหรือหน่วยงานภายนอกจัดเตรียมให้ (2 แห่ง) ภาชนะที่เด็กใช้ในการรับ
ประทานอาหารมีขนาดเล็กเหมาะสมกับขนาดของเด็ก และจัดทำจากวัสดุที่ปลอดภัย (2 แห่ง)

ปัญหาด้านโภชนาการ คือ ผู้ประกอบอาหารไม่เข้าใจวิธีการประกอบอาหารสำหรับเด็ก ทำให้
ไม่สามารถจัดอาหารที่เหมาะสมสำหรับเด็กได้ (2 แห่ง)

สุขอนามัย สถานรับเลี้ยงเด็กมีบริการตรวจสุขภาพร่างกายและสุขภาพฟันให้กับเด็ก (1 แห่ง)
และมีการรายงานผลพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองรับทราบโดยการพูดคุยขณะมารับ-ส่งเด็ก
(3 แห่ง) ในกรณีที่เด็กป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุ ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะนำเด็กเข้ารับการรักษาในหน่วย
พยาบาลหรือโรงพยาบาลของหน่วยงานทันทีโดยผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (3 แห่ง) สถานที่ตั้ง
ของสถานรับเลี้ยงเด็กอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่นหรือเสียงรบกวนเกินควร (3 แห่ง)
เครื่องใช้ในการนอนสะอาดและถูกสุขลักษณะ (2 แห่ง) บริเวณที่ล้าง มีที่เก็บภาชนะและเครื่องใช้ที่
สะอาดถูกสุขลักษณะ (2 แห่ง) ห้องส้วมสะอาดถูกสุขลักษณะ (3 แห่ง)

ความปลอดภัย สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ในเขตทหารซึ่งมีการดูแลความปลอดภัยอย่างเข้มงวด
ทำให้ภายในหน่วยงานทหารมีความปลอดภัยสูง (3 แห่ง) และบุคลากรส่วนใหญ่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก
เป็นครอบครัวของข้าราชการทหารในหน่วยงานซึ่งรู้จักกับผู้ปกครองของเด็กเป็นอย่างดี ทำให้ส่งเด็ก
คืนให้ผู้ปกครองได้อย่างถูกต้อง (3 แห่ง) ภายในอาคารเรียนมีเครื่องตัดไฟอย่างน้อย 1 เครื่อง (3 แห่ง)
และมีเครื่องดับเพลิงแบบมือถือติดตั้งอย่างน้อย 1 เครื่อง (2 แห่ง) สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งไม่มีการฝึก
ซ้อมการป้องกันและแก้ไขภัยพิบัติให้แก่เด็กและบุคลากร (3 แห่ง) และมีการติดตั้งปลั๊กไฟที่สูงจากพื้น
ไม่น้อยกว่า 1.50 ม. หรือถ้าติดตั้งต่ำกว่ากำหนดจัดให้มีที่ปิดที่ปลอดภัย (2 แห่ง) ส่วนของอาคารที่เป็น
แ่งมูม ไม่ได้ทำให่มน (3 แห่ง)

ปัญหาด้านความปลอดภัย คือ สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ภายในหน่วยงานทหารซึ่งมีการดูแล
ตรวจตราบุคคลที่จะเข้า-ออกของอย่างเข้มงวด ทำให้ผู้ปกครองของเด็กภายนอกไม่สามารถนำรถเข้า
มาส่งบุตรหลานได้สะดวก (2 แห่ง) อาคารเรียนในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งไม่ได้จัดขึ้นเพื่อเป็นสถาน

รับเลี้ยงเด็ก ทำให้บางส่วนในอาคารเรียนไม่ปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น การติดตั้งปลั๊กไฟในระดับที่เด็กสามารถเหยืนิ้วเข้าไปได้ (1 แห่ง)

5.1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน

สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งได้มอบหมายให้บุคลากรเป็นผู้ประสานงานกับผู้ปกครองโดยการพบปะพูดคุยขณะมารับ-ส่งเด็ก (3 แห่ง) และผู้ปกครองมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจการสถานรับเลี้ยงเด็กโดยการบริจาคสิ่งของ/ของเล่นให้กับสถานรับเลี้ยงเด็ก (1 แห่ง) แต่สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งยังไม่มีการประชุมงาน หรือมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน (3 แห่ง)

ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน คือ ผู้ปกครองมีภาระต้องทำงานนอกบ้าน ทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น (3 แห่ง) และผู้ปกครองบางคนไม่เข้าใจนโยบายในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็ก จึงต้องการให้บุคลากรสอนอ่านเขียนให้เด็ก (1 แห่ง)

5.2 สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีปัญหาน้อยที่สุด

5.2.1 สภาพแวดล้อม

สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งตั้งอยู่ในชุมชน ที่มีการคมนาคมสะดวก (3 แห่ง) รอบบริเวณมีรั้วกั้นเป็นสัดส่วน (3 แห่ง) พื้นที่ย่างนอกตัวอาคาร ทำเป็นพื้นที่วิ่งเล่น หรือสนามเด็กเล่น (3 แห่ง) มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และเพียงพอกับจำนวนเด็ก (2 แห่ง) อาคารเรียนมีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น นับจากพื้น (3 แห่ง) ภายในห้องเรียนหรือห้องกิจกรรมจัดเป็นมุมประสบการณ์ (2 แห่ง) ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอโดยสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง (3 แห่ง) โต๊ะและเก้าอี้มีขนาดเหมาะสมกับวัยของเด็กและมีความปลอดภัย (1 แห่ง) ห้องนอนมีพื้นที่นอนสำหรับเด็กอายุ 2 - 6 ปี ไม่น้อยกว่า 2.00 ตรม.ต่อเด็ก 1 คน (1 แห่ง) บริเวณรับประทานอาหารไม่มีการป้องกันแมลง/ฝุ่นละออง (3 แห่ง) อุปกรณ์ในห้องน้ำมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก (3 แห่ง) ไม่มีบริเวณที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วนและไม่มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาลหรือตุ๋ยาสามัญประจำบ้าน (3 แห่ง)

ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม คือ รั้วรอบสถานรับเลี้ยงเด็กค่อนข้างเตี้ย บุคคลภายนอกจึงเข้ามาเล่นในสนามเด็กเล่นได้ ทำให้เกิดความชำรุดเสียหายกับเครื่องเล่นสนาม (1 แห่ง) ชั้นตอนการขอ

อนุมัติเพื่อปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่จากหน่วยงานต้นสังกัดลำซำ (1 แห่ง) ในสถานรับเลี้ยงเด็ก บางแห่งไม่มีฝ้าผนังกันระหว่างห้องเรียน ทำให้เสียงเด็กในแต่ละห้องรบกวนกัน (1 แห่ง) พื้นที่ของ สถานรับเลี้ยงเด็กคับแคบไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก (2 แห่ง)

5.2.2 การบริหารและการนิเทศการสอน

การบริหาร สถานรับเลี้ยงเด็กบริหารงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีข้าราชการ ทหารหรือภรรยาทหารทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานและเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อขอความช่วยเหลือ และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (3 แห่ง) งบประมาณส่วนใหญ่ที่ใช้ในการดำเนินงานเป็นค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครอง (3 แห่ง) โดยจะมีการกำหนดอัตราค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครองที่เป็นข้าราชการทหารหรือลูกจ้างภายในหน่วยงานต่ำกว่าค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครองที่เป็นบุคคลภายนอก (2 แห่ง)

ปัญหาด้านการบริหาร คือ งบประมาณไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย (1 แห่ง) การจัดเก็บเอกสารไม่เป็นระบบทำให้ยากต่อการตรวจสอบ และติดตามงาน (1 แห่ง) ขั้นตอนการเบิกเงินเพื่อนำใช้ในการดำเนินงานสถานรับเลี้ยงเด็กยุ่งยาก (1 แห่ง)

การนิเทศการสอน ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศการสอนโดยคำแนะนำและข้อเสนอแนะแก่บุคลากรเป็นรายบุคคล (2 แห่ง) และมีการสนับสนุนให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมทางด้านการศึกษา อบรมวิทยเพิ่มเติม (2 แห่ง) และมีโอกาสศึกษาดูงานในสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น (2 แห่ง) นอกจากนี้ บุคลากรในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งยังได้รับอนุญาตให้สามารถลาหยุดเพื่อเรียนต่อทางด้านการ ศึกษาอบรมวิทยได้ โดยยังได้รับเงินเดือน (1 แห่ง)

ปัญหาด้านการนิเทศการสอน คือ ผู้บริหารในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งไม่ได้สนับสนุนให้ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจทางด้านการศึกษาอบรมวิทยเท่าที่ควร ทำให้บุคลากรต้องขวนขวายหา ความรู้เอง ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานของบุคลากรไม่ราบรื่น และเป็นภาระเพิ่มภาระงานให้แก่บุคลากร (1 แห่ง)

5.2.3 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สถานรับเลี้ยงเด็กมีวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการตามวัย และมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับอนุบาล (3 แห่ง) ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดกิจกรรมในสถานรับเลี้ยงเด็ก และได้มอบหมายให้บุคลากรดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนด (3 แห่ง) หลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ที่บุคลากรใช้ในการจัดกิจกรรม เป็นประสบการณ์ที่บุคลากรได้รับจากการอบรม การศึกษาดูงานในสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น (2 แห่ง) และจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (1 แห่ง) โดยสถานรับเลี้ยงเด็กได้มีการติดตารางกิจกรรมไว้ในบริเวณอาคารเรียน (2 แห่ง)

สื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ที่บุคลากรใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นสื่อสำเร็จรูป (3 แห่ง) โดยผู้บริหารจะเป็นผู้คัดเลือกสื่อการเรียนการสอนที่จะนำมาใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็ก (3 แห่ง) ในการวัดและประเมินผลเด็กจะทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กขณะทำกิจกรรม การสนทนากับเด็กและจากการสังเกตผลงานของเด็ก (3 แห่ง) การรายงานผลการประเมินให้ผู้ปกครองรับทราบโดยการพูดคุยขณะมารับ-ส่งเด็ก (3 แห่ง) และเขียนผลการประเมินลงในใบงานของเด็กหรือสมุดรายงานผลพัฒนาการของเด็ก (3 แห่ง)

ปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือ หลักสูตรและตารางกิจกรรมที่ใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็กอยู่ในระหว่างการปรับปรุง ทำให้บุคลากรยังไม่มีแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน (1 แห่ง) ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และสื่อหรือของเล่นที่มีอยู่ในสภาพที่ชำรุดเสียหายไม่เหมาะสมสำหรับให้เด็กเล่น (1 แห่ง)

5.2.4 บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

บุคลากรในสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่เป็นภรรยาหรือครอบครัวของข้าราชการทหารในหน่วยงาน (2 แห่ง) ซึ่งถ้าบุคลากรจบการศึกษาทางด้านปฐมวัย หรือมีประสบการณ์ในการทำงานกับเด็ก หรือเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับเด็กจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ (2 แห่ง) ในการคัดเลือกบุคลากร ผู้บริหารจะใช้การสัมภาษณ์ (3 แห่ง) การทดสอบความรู้ หรือทดสอบการปฏิบัติงาน (1 แห่ง) โดยบุคลากรทั้งหมดมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนและการเลี้ยงดูเด็ก (3 แห่ง) การประเมินผลบุคลากรใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมของบุคลากรขณะปฏิบัติงาน (3 แห่ง)

ปัญหาด้านบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย คือ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยน้อย ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของ

เด็กได้อย่างเหมาะสม (2 แห่ง) และบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจวิธีการปรับพฤติกรรมของเด็กทำให้ไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ (1 แห่ง)

5.2.5 บริการที่จัดให้เด็ก

โภชนาการ สถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดเตรียมอาหารกลางวันและของว่างให้กับเด็ก โดยแม่ครัวของสถานรับเลี้ยงเด็ก (2 แห่ง) ภาชนะที่เด็กใช้ในการรับประทานอาหารมีขนาดเล็กเหมาะสมกับขนาดของเด็ก และจัดทำจากวัสดุที่ปลอดภัย (3 แห่ง)

ปัญหาด้านโภชนาการ คือ จำนวนเด็กลดลงส่งผลให้รายได้ของสถานรับเลี้ยงเด็กลดลง ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจึงได้ลดภาระค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ รวมทั้งลดนมที่ให้เด็กดื่มเหลืออาทิตย์ละวัน (1 แห่ง)

สุขอนามัย สถานรับเลี้ยงเด็กมีบริการตรวจสุขภาพร่างกายและสุขภาพฟันให้กับเด็ก (3 แห่ง) และมีการรายงานผลให้ผู้ปกครองรับทราบโดยการพูดคุยขณะมารับ-ส่งเด็ก (3 แห่ง) และบันทึกผลลงในสมุดบันทึกพัฒนาการ (1 แห่ง) ในกรณีที่เด็กป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุ ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะนำเด็กเข้ารับการรักษาในหน่วยพยาบาลหรือโรงพยาบาลของหน่วยงานทันที โดยผู้ปกครองไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (2 แห่ง) สถานที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็กอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่นหรือเสียงรบกวนเกินควร (2 แห่ง) เครื่องใช้ในการนอนสะอาดและถูกสุขลักษณะ (2 แห่ง) บริเวณที่ล้าง มีที่เก็บภาชนะและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ (2 แห่ง) ห้องส้วมสะอาดถูกสุขลักษณะ (2 แห่ง)

ปัญหาด้านสุขอนามัย คือ บุคลากรไม่มีเวลารายงานผลพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทุกคนรับทราบ (1 แห่ง) ผู้ปกครองไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการให้เด็กหยุดอยู่บ้านเมื่อพบว่าเด็กป่วย (2 แห่ง)

ความปลอดภัย สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ในเขตทหารซึ่งมีการดูแลความปลอดภัยอย่างเข้มงวดทำให้ภายในหน่วยงานทหารมีความปลอดภัยสูง (1 แห่ง) และบุคลากรส่วนใหญ่ในสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นครอบครัวของข้าราชการในหน่วยงานซึ่งรู้จักกับผู้ปกครองของเด็กเป็นอย่างดี ทำให้ส่งเด็กคืนให้ผู้ปกครองได้อย่างถูกต้อง (3 แห่ง) ภายในอาคารเรียนมีเครื่องตัดไฟอย่างน้อย 1 เครื่อง (3 แห่ง) แต่ไม่มีเครื่องดับเพลิงแบบมือถือติดตั้งอยู่ภายในอาคาร (3 แห่ง) การติดตั้งปลั๊กไฟมีการติดตั้งให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 ม. หรือถ้าติดตั้งต่ำกว่ากำหนดจัดให้มีที่ปิดที่ปลอดภัย (1 แห่ง) ส่วนของอาคารที่เป็นแ่งมูม ไม่ได้ทำให้ม่น (3 แห่ง)

ปัญหาด้านความปลอดภัย คือ สถานรับเลี้ยงเด็กมีการตรวจตราบุคคลที่จะเข้า-ออกอย่างเข้มงวด ทำให้ผู้ปกครองของเด็กภายนอกไม่สามารถนำรถเข้ามาส่งบุตรหลานได้สะดวก (2 แห่ง)

5.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน

สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งได้มอบหมายให้บุคลากรเป็นผู้ประสานงานกับผู้ปกครองโดยการพูดคุยขณะมารับ-ส่งเด็ก (3 แห่ง) ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเข้าร่วมในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น (2 แห่ง) และมีการบริจาคสิ่งของ/ของเล่นหรือเงินให้กับสถานรับเลี้ยงเด็ก (2 แห่ง) แต่สถานรับเลี้ยงเด็กยังไม่มีการประชุมงาน หรือมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมของชุมชน (3 แห่ง)

ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน คือ ผู้ปกครองมีภาระต้องทำงานนอกบ้านทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น (3 แห่ง) และผู้ปกครองไม่เข้าใจนโยบายในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็ก จึงต้องการให้บุคลากรสอนอ่านเขียนให้เด็ก (1 แห่ง) นอกจากนี้บุคคลภายนอกยังเข้าใจว่าสถานรับเลี้ยงเด็กจัดให้บริการเฉพาะบุตรหลานของข้าราชการทหารภายในหน่วยงานเท่านั้น จึงไม่นำเด็กเข้ามาใช้บริการในสถานรับเลี้ยงเด็กของหน่วยงาน (1 แห่ง)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

1. สภาพแวดล้อม

ผลจากการสำรวจพบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก เนื่องจากเด็กวัยนี้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก การจัดเตรียมสิ่งแวดลอมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จะช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจถึงหลักในการจัดสภาพแวดล้อม

ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อที่จะสามารถดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับนี้ได้ถูกต้อง และสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม คือ พื้นที่ทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียนคับแคบ ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กจัดตั้งขึ้นเฉพาะให้บริการดูแลบุตรหลานของข้าราชการและลูกจ้างในหน่วยงานเท่านั้นจึงจัดให้มีขนาดเล็ก เมื่อมีจำนวนเด็กเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งมีเด็กจากภายนอกมาใช้บริการทำให้พื้นที่คับแคบ แต่ในช่วงที่ผู้วิจัยทำการสังเกตเป็นช่วงปิดเทอมของนักเรียนระดับอื่นผู้ปกครองของเด็กส่วนหนึ่งจึงให้เด็กหยุดอยู่กับบ้านเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายโดยมีพี่ของเด็กที่อยู่ระหว่างปิดเทอมเป็นคนดูแล ทำให้มีเด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็กลดกว่าปกติ พื้นที่ของสถานรับเลี้ยงเด็กจึงมีเพียงพอกับจำนวนเด็ก และจากการสัมภาษณ์พบว่า ในช่วงเวลาปกติจะมีเด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็กจำนวนมากกว่าเกือบหนึ่งเท่าตัว ทำให้พื้นที่ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็กแต่ไม่สามารถขยายได้เนื่องจากมีพื้นที่และงบประมาณจำกัด

2. การบริหารและการนิเทศการสอน

การบริหาร สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่บริหารงานตามนโยบายของหน่วยงานสวัสดิการของกองทัพ โดยมีคณะกรรมการบริหารและผู้บริหารร่วมกันตัดสินใจ Good (1974 อ้างถึงใน จินตนา สุขสำราญ, 2538) ได้กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลว่า เป็นการบริหารงานที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และบุคลากร ทั้งนี้เพราะวิธีการบริหารโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมในโรงเรียนทุกเรื่อง การบริหารที่มีประสิทธิภาพจะสร้างสรรค์ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการดูแลเด็กให้มีคุณภาพ รวมถึงการสื่อสารที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีความมั่นคงทางการเงิน และให้ความสนใจกับความต้องการและสภาพการทำงานของบุคลากร

ปัญหาด้านการบริหาร คือ งบประมาณไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า งบประมาณส่วนใหญ่ที่สถานรับเลี้ยงเด็กใช้ในการดำเนินการเป็นค่าบริการที่จัดเก็บจากผู้ปกครอง แต่เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการของข้าราชการและลูกจ้างในหน่วยงาน ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ไม่หวังผลกำไร สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จึงมีการจัดเก็บค่าบริการในอัตราที่ต่ำมากซึ่งไม่เพียงพอจบบริจาค ทางหน่วยงานต้นสังกัดจึงได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่ขาด นอก

จากนั้นในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งยังได้ขอรับบริจาคเงินจากผู้มีจิตศรัทธาทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก

การนิเทศการสอน ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่มีการนิเทศการสอนบุคลากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนางานบริหารและวิชาการ และเพื่อให้บุคลากรมีความรับผิดชอบและสามารถปรับปรุงพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคม สติปัญญาของเด็กได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ น้อมศรี เคท และคนอื่น ๆ (2527 อ้างถึงในเยาวพา เดชะคุปต์, 2542) ที่กล่าวว่า การนิเทศการสอนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการช่วยพัฒนาความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสร้างปัญญาของเด็ก อันเป็นจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย และเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากครูส่วนมากไม่มีเวลาในการศึกษา ติดตาม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์ของตนเอง การนิเทศการสอนจึงเป็นกระบวนการทำงานร่วมมือกันระหว่างผู้ให้การนิเทศ ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร และผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนเด็ก ผู้ดูแลเด็ก

ปัญหาด้านการนิเทศการสอน คือ ไม่มีบุคลากรเพียงพอในการทำหน้าที่นิเทศการสอน ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนให้แก่บุคลากรในสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่เป็นผู้บริหาร แต่เนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นข้าราชการทหารที่ไม่ได้ประจำอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก และมีภาระงานอย่างอื่นทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการทำหน้าที่นิเทศการสอนให้แก่บุคลากร สถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งจึงแก้ปัญหาโดยการมอบหมายบุคคลอื่นทำหน้าที่นิเทศการสอนแทน ซึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบทางการศึกษาปฐมวัย และไม่เคยเข้ารับการอบรมทางด้านการศึกษาปฐมวัยมาก่อน ทำให้ไม่สามารถทำการนิเทศการสอนให้แก่บุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า เพื่อให้การนิเทศการสอนเป็นประโยชน์กับบุคลากรมากที่สุด ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนควรมีโอกาสเข้ารับการอบรมทางด้านการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยมากขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้มาแนะนำบุคลากรให้สามารถจัดการเรียนการสอนและให้การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของเด็กมากยิ่งขึ้น

3. หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

สถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะทางการอ่าน การเขียนและการบวก-ลบเลข ขัดแย้งกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ไตรรัตน์ชัชวาลย์ (2539 อ้างถึงใน กุศล สุนทรธาดา, 2540) ที่พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ยังเน้นการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กเขียนหนังสือได้มากกว่าการเตรียมความพร้อมและฝึกพัฒนาการของเด็ก ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า บุคลากรในสถานรับเลี้ยงเด็กหลายแห่งเคยจัดให้เด็กเรียนอ่านเขียน ทำให้เด็กหลายคนร้องไห้ไม่อยากมาสถานรับเลี้ยงเด็ก แต่ภายหลังจากที่บุคลากรได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปฐมวัย บุคลากรจึงมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กในวัยนี้มากขึ้น และสามารถจัดกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็กได้ ทำให้เด็กมีความสุขในการทำกิจกรรมและอยากมาสถานรับเลี้ยงเด็ก แต่เนื่องจากค่านิยมของสังคมปัจจุบันที่มุ่งเน้นการแข่งขัน ให้เด็กได้เข้าเรียนต่อในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีชื่อเสียง (พรทิพย์ ไตรรัตน์ชัชวาลย์, 2539 อ้างถึงใน กุศล สุนทรธาดา, 2540) รวมทั้งยังมีผู้ปกครองอีกหลายคนเชื่อว่าการที่บุตรหลานของตนสามารถอ่านออกเขียนได้เร็วเป็นการแสดงถึงความฉลาด ทำให้ผู้ปกครองต้องการเร่งให้เด็กอ่านเขียนได้เร็วขึ้น ทั้งที่ตามความเป็นจริงแล้วการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ควรเป็นการมุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก โดยการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน (Whole Child) ทางด้านร่างกาย เด็กควรมีโอกาสพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและใหญ่ ทางด้านอารมณ์-จิตใจ เด็กควรมีโอกาสแสดงออกอย่างเหมาะสม ทางด้านสังคม เด็กควรรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่น เป็นต้น ทางด้านสติปัญญา ควรมีการส่งเสริมพัฒนาการทางสมองทั้งซ้ายและขวา ทั้งด้านวิชาการที่มีสาระและที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ (NAEYC อ้างถึงใน Wortham, 1994)

สื่อการเรียนการสอนที่บุคลากรส่วนใหญ่ใช้เป็นสื่อธรรมชาติ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สื่อการเรียนการสอนจากธรรมชาติเป็นสื่อที่หาได้ง่ายและไม่ต้องใช้งบประมาณในการจัดซื้อ ซึ่งเหมาะสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีความจำกัดทางด้านงบประมาณ แต่อย่างไรก็ตามบุคลากรควรมีโอกาสได้รับการอบรมเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ทราบหลักในการคัดเลือกสื่อที่เหมาะสมกับเด็ก และสามารถประยุกต์และจัดสื่อขึ้นเพื่อใช้เองในสถานรับเลี้ยงเด็ก และผลจากการสัมภาษณ์พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่ไม่ซับซ้อน เป็นรูปธรรมสามารถสื่อให้เด็กเข้าใจได้ง่าย มีความทนทาน แข็งแรง เหมาะสมกับความสามารถและวัยของเด็ก และช่วยสร้างจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก สอดคล้องกับ พิพัฒน์ นพมาศ วรเวช (2524 อ้างถึงใน นภา คงเมือง, 2532) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของสื่อหรือเครื่องเล่นที่ดีไว้ว่า 1) เปิดโอกาสให้เด็กใช้ประสาท

สัมผัสต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ ช่วยพัฒนาประสาทการรับรู้ของเด็กให้เหมาะสมกับวัย 2) ให้เด็กได้ฝึกการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจากปฏิภณระดับหยาบ ๆ จนถึงการเคลื่อนไหวที่ละเอียดเพิ่มขึ้นตามวัย 3) เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เล่น ไม่ยากหรือง่ายเกินไปเพื่อป้องกันความเบื่อหน่ายและอุบัติเหตุ 4) กระตุ้นให้เด็กเกิดจินตนาการสร้างสรรค์ เกิดความสามัคคี และประสบการณ์ด้านมนุษยสัมพันธ์ตั้งแต่เยาว์วัย 5) ทำจากวัสดุที่ไม่เป็นพิษ และเมื่อแตกหักแล้วจะไม่เป็นอันตรายแก่เด็ก 6) ผลิตได้ในประเทศ ราคาถูก คงทน และทำความสะอาดง่าย

การวัดและประเมินผลเด็ก บุคลากรส่วนใหญ่ใช้การสังเกตพฤติกรรม การสนทนาพูดคุย และการตรวจผลงานหรือแบบฝึกหัด ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2522) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การวัดและประเมินผลควรใช้วิธีสังเกต สนทนา ตรวจผลงานให้มาก สำหรับข้อทดสอบควรใช้น้อยที่สุดหรือใช้กับบางประสบการณ์เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามการเลือกใช้วิธีประเมินผลเด็กแบบใดขึ้นอยู่กับลักษณะวิชา วัยของเด็ก ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการวัดและการประเมินผลแต่ละครั้ง

ปัญหาด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน คือ ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินทร์ หงวนศิริ (2534) ที่พบว่า การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานรับเลี้ยงเด็ก มีปัญหาด้านการขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนไม่ได้เป็นอุปสรรคสำคัญต่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็ก ถ้าบุคลากรรู้จักวิธีการดัดแปลงหรือประยุกต์ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างอื่นมาใช้แทน

4. บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่จะคัดเลือกบุคลากรที่เป็นภรรยาหรือครอบครัวของข้าราชการทหารภายในหน่วยงานซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิศึกหรือจบทางการศึกษาปฐมวัยมาเป็นพี่เลี้ยงเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก เนื่องจากการช่วยเหลือให้ครอบครัวทหารชั้นผู้น้อยมีรายได้เพิ่ม ถึงแม้ว่าค่าตอบแทนจะไม่สูงมากแต่บุคลากรส่วนใหญ่ก็พอใจกับการปฏิบัติงานในสถานรับเลี้ยงเด็กเนื่องจากอยู่ใกล้บ้านและเดินทางสะดวก นอกจากนั้นผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็สบายใจที่บุตรหลานของตนอยู่ในความดูแลของบุคคลที่รู้จักคุ้นเคยกัน เพราะเชื่อมั่นว่าเด็กจะได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี แต่ในทางกลับกันกลับพบว่ากรณีที่บุคลากรเป็นภรรยาหรือครอบครัวของข้าราชการทหารในหน่วยงานทำให้เกิดปัญหาในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่ง ดังนี้ 1) บุคลากรไม่ได้รับความเชื่อถือจากผู้ปกครอง เนื่องจาก

ผู้ปกครองคิดว่าเป็นแม่บ้านในหน่วยงานเดียวกัน และไม่ได้มีความรู้หรือจบการศึกษาทางด้านที่เกี่ยวข้อง เมื่อบุคลากรให้ข้อเสนอแนะหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับบุตรหลาน ผู้ปกครองจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือปฏิบัติตาม 2) บุคลากรในสถานรับเลี้ยงเด็กบางคนเป็นภรรยาของนายทหารที่มียศสูงกว่าผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็ก เมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติงานทำให้ผู้บริหารไม่สามารถว่ากล่าวตักเตือนได้ เนื่องจากกลัวว่าจะมีผลกระทบต่อหน้าที่การงาน ทำให้การบริหารปกครองเป็นไปด้วยความยากลำบาก นอกจากนี้จากการสำรวจยังพบว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยยังไม่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้การพัฒนาเด็กทำได้ไม่เต็มที่ แต่เนื่องจากผู้วิจัยทำการสำรวจในระยะเวลาที่จำกัด อาจทำให้สำรวจไม่พบบางพฤติกรรมที่บุคลากรไม่ได้แสดงในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยทำการสำรวจ

ปัญหาด้านบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย คือ บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูลี ช่วยเชื้อ (2532) ที่พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีพื้นฐานความรู้ด้านอนุบาลศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าบุคลากรเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็ก แต่เนื่องจากบุคลากรในสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ยังมีความรู้ความเข้าใจทางการศึกษาปฐมวัยน้อย และยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับเด็กวัยนี้เท่าที่ควร ทำให้ไม่สามารถจัดประสบการณ์ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตยังพบว่า ผู้บริหารสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ได้มอบหมายให้บุคลากรเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก แต่ไม่ได้ให้การสนับสนุนทางด้านกิจกรรมหรือสื่อการเรียนการสอนให้กับบุคลากร ทำให้บุคลากรต้องจัดเตรียมทุกอย่างด้วยตนเองโดยอาศัยการศึกษาจากหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสอบถามจากบุคคลภายนอกที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับเด็ก ส่งผลให้บุคลากรแต่ละคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเลี้ยงดูเด็กที่แตกต่างกัน ในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มเติมความรู้ทางด้านการศึกษาปฐมวัย จะช่วยพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยมากขึ้น และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5. บริการที่จัดให้เด็ก

โภชนาการ สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จัดเตรียมอาหารและ/หรือของว่างเอง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2525) ได้กำหนดว่า อาหารและของว่างในแต่ละวันของเด็กจะต้องมีปริมาณและคุณภาพตามหลักโภชนาการ และควรมีการบันทึกและติดรายการอาหารในแต่ละวันไว้ในที่ที่ผู้ปกครองสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน การจัดเตรียมอาหารจะต้องถูกจัดเตรียมในที่ที่สะอาด ปลอดภัย ปราศจากเชื้อโรค และภาชนะที่ใช้ต้องไม่เป็นอันตราย การปรุงอาหารจะต้องปรุงให้สุก ถูกสุขลักษณะ และรักษาคุณค่าของอาหารไว้

ปัญหาด้านโภชนาการ คือ ผู้รับผิดชอบการจัดโภชนาการไม่เคยเข้ารับการอบรมทางด้านโภชนาการเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ที่พบว่า มีสถานรับเลี้ยงเด็กเพียงแห่งเดียวที่ผู้ประกอบการเคยได้รับการอบรมทางด้านโภชนาการเด็ก และในสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งได้แก้ปัญหาโดยการมอบหมายให้บุคคลภายนอกที่มีความรู้ทางด้านโภชนาการช่วยจัดตารางอาหารให้ในบางแห่งได้มอบหมายให้แม่ครัวเป็นผู้จัดตารางอาหารโดยอาศัยประสบการณ์ หรือจากการสังเกตชนิดหรือประเภทของอาหารที่เด็กชอบรับประทาน และในบางแห่งผู้บริหารได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือเพื่อจัดตารางอาหารให้กับเด็ก

สุขอนามัย ผลจากการสังเกตพบว่า หน่วยงานทหารทุกแห่งมีหน่วยพยาบาลหรือโรงพยาบาลตั้งอยู่ในหน่วยงาน ทำให้สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่สามารถจัดให้เด็กได้รับบริการตรวจสุขภาพร่างกายและสุขภาพฟัน และในบางแห่งจะจัดให้เด็กได้รับวัคซีนตามกำหนด ส่วนในกรณีที่เด็กป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุทางสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่จะมีแนวปฏิบัติดังนี้ 1) กรณีที่เด็กป่วยไม่รุนแรง ทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบและให้พาเด็กไปพบแพทย์เอง 2) กรณีที่เด็กป่วยรุนแรงหรือเกิดอุบัติเหตุทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะนำเด็กส่งโรงพยาบาล แล้วแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบในภายหลัง

ปัญหาด้านสุขอนามัย ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า เมื่อเด็กป่วยทางสถานรับเลี้ยงเด็กจะขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้ดูแลเด็กอยู่ที่บ้านจนกว่าเด็กจะหายป่วย แต่เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีภาระในการทำงานนอกบ้านไม่สามารถหยุดดูแลเด็กที่บ้านได้ จึงยังพาเด็กมาสถานรับเลี้ยงเด็ก ทำให้เด็กเป็นหวัดเรื้อรังและเด็กคนอื่นติดหวัดไปด้วย

ความปลอดภัย ผลจากการสังเกตพบว่า สถานรับเลี้ยงเด็กทุกแห่งตั้งอยู่ในหน่วยงานทหารซึ่งมีการดูแลความปลอดภัยอย่างเข้มงวด ประกอบกับในสถานรับเลี้ยงเด็กหลายแห่งมีทหารเกณฑ์มาอยู่ประจำเพื่อช่วยงานและช่วยดูแลความปลอดภัยให้กับเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ทำให้มี

ความปลอดภัยสูง นอกจากนั้นบุคลากรในสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่เป็นครอบครัวของข้าราชการในหน่วยงานจึงรู้จักกับผู้ปกครองของเด็กเป็นอย่างดี ทำให้สามารถส่งเด็กคืนให้ผู้ปกครองได้อย่างถูกต้องในการป้องกันอุบัติเหตุ สถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งได้จัดให้มีสมุดบันทึกอุบัติเหตุ ซึ่งช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงสถิติการเกิดอุบัติเหตุในสถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อที่จะหาแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุแบบเดิมขึ้นอีกและช่วยให้บุคลากรเพิ่มความระมัดระวังในการให้เด็กทำกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุมากขึ้น

ปัญหาด้านความปลอดภัย ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ภายในหน่วยงานทหารซึ่งเป็นเขตหวงห้าม การที่บุคคลภายนอกจะเดินทางเข้า-ออกต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ทำให้ผู้ปกครองที่เป็นบุคคลภายนอกเกิดความไม่สะดวกในการเข้ามารับ-ส่งบุตรหลานที่สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งจึงได้แก้ปัญหาโดยการออกบัตรติดรถให้กับผู้ปกครองเพื่อให้สามารถเดินทางเข้า-ออกบริเวณสถานรับเลี้ยงเด็กได้สะดวกขึ้น

6. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน

สถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ได้มอบหมายให้บุคลากรเป็นผู้ประสานงานกับผู้ปกครอง โดยเป็นการพบปะพูดคุยขณะมารับ-ส่งเด็ก ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า เรื่องที่พูดคุยส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่ที่สถานรับเลี้ยงเด็ก พัฒนาการของเด็ก และข่าวสารของสถานรับเลี้ยงเด็กที่ต้องการแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบ ส่วนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคลากรในสถานรับเลี้ยงเด็กหลายแห่งไม่ได้บอกกล่าวให้ผู้ปกครองรับทราบ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีปฏิริยาที่ไม่ดีเมื่อได้รับทราบถึงปัญหาของบุตรหลานของตน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บุคลากรและผู้ปกครองควรมีโอกาสได้พูดคุยถึงพฤติกรรมเป็นปัญหาของเด็กทั้งที่เกิดที่บ้านและที่สถานรับเลี้ยงเด็ก เพื่อร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับครอบครัวและชุมชน คือ ผู้ปกครองหรือคนในชุมชนมีภารกิจที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่มีภาระต้องปฏิบัติงานนอกบ้านทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น ผู้ปกครองจึงใช้การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่ที่สถานรับเลี้ยงเด็กจากบุคลากร และให้ความร่วมมือกับบุคลากรในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาของเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการจัดสถานรับเลี้ยงเด็ก

1.1 ผู้บริหาร ควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ถูกต้อง เนื่องจากผู้บริหารมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีคุณภาพ การที่ผู้บริหารมีความรู้ทางการศึกษาปฐมวัยทำให้ผู้บริหารสามารถแนะนำบุคลากรให้จัดการเรียนการสอนและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารยังควรสนับสนุนให้บุคลากรได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นโดยเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานอื่นในการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม จัดให้บุคลากรได้ดูงานในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาลที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นแบบอย่าง หรือจัดหาหนังสือหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้า กระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้บุคลากรสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนและเลี้ยงดูเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และผู้บริหารยังควรให้การดูแลติดตามผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนให้คำแนะนำแก่บุคลากรอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะในระยะแรก เพื่อให้บุคลากรจะสามารถพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารยังควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สถานรับเลี้ยงเด็กจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับผู้ปกครอง และควรจัดการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมให้แก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน

1.2 บุคลากร ควรมีโอกาสเข้ารับการอบรมให้มีความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัยเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็ก นอกจากนี้บุคลากรควรกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ และเรียนรู้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์ของเด็กให้กว้างขึ้น และบุคลากรยังควรมีบทบาทสำคัญในสร้างความเข้าใจให้เกิดระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครองและชุมชน ด้วยการเป็นสื่อกลางของสถานรับเลี้ยงเด็กในการถ่ายทอดเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กหรือเกี่ยวกับกิจกรรมในสถานรับเลี้ยงเด็กให้ผู้ปกครองหรือชุมชนรับทราบ เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรและผู้ปกครอง รวมถึงสถานรับเลี้ยงเด็กกับผู้ปกครองและชุมชน

1.3 ผู้ปกครอง ควรมีโอกาสเข้ารับการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมเพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่บ้าน นอกจากนี้ผู้ปกครองควรมีโอกาสพูดคุยกับบุคลากรเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวของเด็ก เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการแก้ไขปรับปรุง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านที่ไม่ได้จบทางการศึกษาปฐมวัย ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยน้อย จึงไม่สามารถพัฒนาทักษะและเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้บุคลากรแต่ละคนยังมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กแตกต่างกันทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรมีการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ให้แก่บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม